

• یادداشت •
• علی اصغر بادبان •

فساد، اخلاق را می‌بلعد!

جریان فساد در جامعه ناگهان خودنمایی نمی کند، بلکه همچون سسنگی در سرآشیمی مملو از یرف است که اگر مانعی در میان نباشد در طول زمان به بهمن مخرب و زیان‌رسان بدل می‌شود.

فساد تنها با پخش‌نامه و قانون و دستور و حکم و سخنرانی متوقف نخواهد شد، فساد در اصل ناشی از بی‌عدالتی است و برای ریشه‌کني بنیادین آن باید در جهت‌دستیابی به عدالت اجتماعی گام برداشت که راهی سخت و طاقت‌فرساست، این حرکت باید جامع و جمیع جهات باشد و تنها ذکر محاسن عدالت به سخره گرفتن آن است، عمل به عدالت و مبنای کار قرار دادن آن می‌تواند گامی در جهت همه‌جانبه کردن عدالت و تقویت پایه‌های اعتقاد بر عدالت باشد. مزایای تعریف‌نشده، در توجیح بدون توجیه به غیر من‌حق، محرم و نامحرم دانستن مردم خودی و غیر خودی، توجیهات نسبی و حسی از عوامل اولیه شکل‌گیری فساد است. عدالت جامع هدفمند، عدالت در عزل و نصب‌ها، عدالت در حقوق اجتماعی، عدالت در مجازات، عدالت در تشویق، عدالت در نگاه و عدالت در تمامی ارکان زندگی و... در صورت قوام و دوام یافتن می‌تواند آرام‌آرام ریشه فساد را بخشکاند. در جامعه در رفتار در چنبره فساد، دفع طاعون فساد، ناگهانی و یک‌شبه نخواهد بود. باید شکلیا بود و با امیدواری برای حذف این قضیه‌زشت و ضدانسانی اهتمام ورزید.

آثار فساد بسیار سریع نمودار می‌شود و چهره انسانیت را سیاه می‌سازد. در بستر تکوین فساد یله و رها، هیچ مانعی را تاب مقاومت نیست، چه خانواده‌ها که از هم پاشیده شده‌اند و چه ارزش‌ها که به ضد ارزش بدل شده‌اند. در چنین وضعیتی کار صالحان سخت‌تر می‌شود و قشر میانی جامعه به بی‌بنوباری دعوت و فاکتورهای شخصیتی جابه‌ج‌ای می‌شود و تعاریف جدید جایگاه می‌یابند. فساد در مسیر خود سیاه‌ر سفید جلوه می‌دهد و برای تمام مفسده‌های خودساخته، پوشش زیبایی می‌یابد. فساد به دنبال جایگاهی است که در آن سطح جایی ندارد و به دنبال مالی است که از آن سهمی ندارد. فساد در توجیه حضور خود زیدگان و فرهیختگان را در ذلت و فاسدان را در اوج به رخ می‌کشد و قشر میانی را بر سر دوراهی تردید قرار می‌دهد. مبانی اخلاقی، روابط انسانی، صداقت و درستی در یک جمله فضائل اخلاقی جامعه را به‌مرور دستمال می‌کنند و جای آن را به بد اخلاقی، کزی و نادرستی و ردایل اخلاقی جامعه می‌دهد. هیچ‌گاه و در هیچ جامعه‌ای فساد توسعه نمی‌یابد مگر به دلیل غبارآلود بودن فضای سیاسی و اقتصادی، کمبود اطلاعات و شیوع امتیاز بخشی به بخش دیگر، بدون دلیل و تعریف، مصیبت فساد زمانی به اوج خود می‌رسد که فهم جمعی را وارونه کند و خباثت و ردایل با لباس پاکان و برگزیدگان دیده‌شود و با کمال تأمل فساد در این مرحله از شیوع فساد، سابقه حضور در معر که فساد به راه می‌افتد و بسیاری از فاکتورهای زندگی اجتماعی تغییر ماهیت پیدا می‌کنند و میدان برای پلشتی‌ها باز می‌شود.

در برهه‌ای از تاریخ شکل‌گیری فساد، در این جامعه اختلاف طبقاتی اوج گرفت، تزدی و شقاوت به‌سرعت زیاد شد و سطح سوءاستفاده از مناصب با رشد سرسام‌آوری اوج گرفت. در یک دوره کوتاه تخلفات به مرز ۱۲۳ میلیارد تومان رسید و خیلی زود به ۲ هزار میلیارد تومان بالغ گشت و بعد به اعداد نجومی غیرقابل باوری رسید تا جایی که مرز ۱۲ هزار میلیارد نیز پشت سر گذاشته شد. در رسیدگی‌های قضایی به پرونده‌های فساد، احکام اعدام هم صادر و به آن‌ها عمل شده است، ولی گویا بازدارندگی ندارد و تأثیری در اصلاح جامعه نداشته و مفسدان گویی تلاش در پیشی گرفتن از یکدیگر دارند.

اخبرانشانه‌هایی در سیاست‌ها و پایگاه‌های خبری گذاشته شده که نشانگر پرداخت حقوق‌های چندصد میلیونی و چند ده‌میلیونی و پاداش‌های نجومی به بعضی از مدیران کشور است. در واکنش به این گونه اخبار، موجی از محکومیت‌ها به راه افتاد و خیلی سریع کار سیاسی شد و به لحاظ گروهی و رسته‌ای، پیدا کردن مسئولان مربوطه و استنطاق ایشان در دستور کار قرار گرفت و بعد هم آتش آن کم‌شعله شد و به خاموشی گرایید.

نگرانی از این است که نپذیریم این مصائب معلول بی‌توجهی‌ها، خاصه حُرک‌ها، دسته‌بندی‌ها، رانت‌ها، حق به جانب دانستن‌ها، نسل و ویژه، گروه و صاحب حق و از همه مهم‌تر پوششیده بودن اطلاعاتی است که برای بعضی‌ها دانستن آن حق و برابری بعضی دیگر خیانت و خباثت قلمداد می‌شود!

فراموش نباید کرد که آن پیر فرزانه می‌فرمود: «اگر تمام پیامبران و صلحادر یک اقلیم قرار گیرند هر گز اختلافی بروز نخواهد کرد، زیرا همگان تلاش به قرب به خدا داشتند و لاغیر...»

فعال کارگری و نماینده اسبق بیمه‌شدگان در شورای عالی تأمین اجتماعی

تجدید میعاد مدیران تأمین اجتماعی با آرمان‌های امام خمینی (ره)

هم‌زمان با نخستین روز هفته تأمین اجتماعی، مدیرعامل و جمعی از مدیران و کارکنان تأمین اجتماعی با آرمان‌های بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران تجدید بیعت کردند. دکتر سید تقی نوربخش مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی در این مراسم، گفت: «خوشبختانه سازمان در مسیر صحیح خدمت‌رسانی به‌ذی‌نفعان خود قرار گرفته است.» وی با افتخار آمیز خواندن خدمتگزاری به مردم و به‌خصوص کارگران افزود: «هفته تأمین اجتماعی فرصتی است تا با معرفی خدمات و عملکرد این سازمان، تعامل با شرکای اجتماعی مورد توجه بیشتری قرار گیرد.» گفتنی است در هفته تأمین اجتماعی (۱۹ تا ۲۵ تیر ماه) بیش از ۴۰ پروژه مختلف درمانی، بیمه‌ای و اقتصادی به بهره‌برداری خواهد رسید.

دیالوگ

پرسه‌ای در ایده‌ها و اندیشه‌ها

۰۲ | آکتیو نو

اجازه ندهیم خانه‌های بهداشت کارگری، اتاق پانسمان شوند!

رئیس انجمن علمی پزشکی اجتماعی کشور در گفت‌وگو با آتیه‌نو هم از آسیب‌شناسی سلامت نیروی کار می‌گوید هم از بسته‌های ارتقای آن

دکتر بهزاد دمری معتقد است با توجه به هزینه‌های سنگین آسیب‌های محیط کار، تدوین و اجرای بسته‌های ارتقای سلامت کارگران بیش از پیش مورد نیاز کشور است

است که مشخص می‌کند کارگران در بخش‌های مختلف با چه مسائل و مشکلات آسیب‌زایی مواجه می‌شوند. خوشبختانه این نوع از خدمات در کشور ما با وجود کلینیک‌های طب کار و بهداشت حرفه‌ای توسعه پیدا کرده است.

نوع نگاه به موضوع سلامت کارگران سال‌ها است که در جهان تغییر کرده است. نباید منتظر بمانیم حادثه‌ای پیش نیاید و بعد به فکر باز توانی حادثه دیده باشیم. باید پیشگیری را جدی گرفت

هم از نظر هزینه‌های مالی و هم از جنبه شیوع بیماری‌ها با اینین می‌آید. بنابراین بسته دومی که باید در محل‌های کاری کارگران مانند معادن، سکوهای نفتی و حتی سازمان‌های اداری و... اجرا شود، ایجاد خدمات سلامت پایه است. حدود ۳ هزار خانه بهداشت در کارگاه‌های ۵۰ تا ۱۰۰ نفره کشور ما وجود دارد که اهدافی دارند شامل آموزش کارگران، غربالگری بیماری‌ها، آموزش به گروه‌های پرخطر برای ترک سیگار، ترک اعتیاد و جلوگیری از حوادث شغلی، کم کردن وزن، کنترل فشار و... اما به علت اینکه کارفرمایان نیست، وجودی این اماکن را درک نکرده‌اند و حمایت‌های لازم را از این مراکز به عمل نیاورده‌اند، متأسفانه خانه‌های بهداشت به‌مرور از

کارکرد خود دور افتادند و حالا به اتاق پانسمان تبدیل شده‌اند.

این‌بدان معنا نیست که خود کارفرمایان نیز می‌بایست یکی از حلقه‌های زنجیره نظام ارائه خدمات سلامت شوند؟

درست است. اتفاقا در بسته سوم، که به نظر من مهم‌ترین بسته است، به همین موضوع پرداخته شده. نکته این است که همه چیز به عملکرد کارفرمایان بستگی دارد. اگر کارفرمایان مادر محیط‌های کاری خود پاسخگویی اجتماعی لازم را نداشته باشند، هیچ کدام از بسته‌های پیش‌گفته اجرایی نمی‌شود. کارفرما اگر دانش و نگرش لازم را نداشته باشد، فاجعه در کوتاه‌ترین زمان ممکن اتفاق می‌افتد. وقتی کارفرما می‌آید از ارزش افزوده مجموعه خود برای سنجش وضعیت سلامت کارگران و تهیه تجهیزات ایمنی هزینه می‌کند و سیستمی ایجاد می‌کند تا شیفتینگ سفت‌وسخت وجود نداشته باشد. در آن تبعیض مالی میان کارگران ایجادنشود طبیعتا سلامت نیروی کار هم ارتقا می‌یابد.

در این صورت این بحث پیش می‌آید که مقدرات و محذورات کارفرمایان نیز باید لحاظ شود. کارفرمایان ما با مشکلات اقتصادی متعددی دست‌وپنجه نرم می‌کنند شاید از این نظر چندان غیرطبیعی نباشد که امکانات لازم برای حفظ و ارتقای سلامت کارگران تأمین نشده است. همه ما از کلان‌کار مطلع هستیم. بحث سلامت فقط به این موضوع بر نمی‌گردد که ما به محیط کار برویم و به کارفرما فشار بیاوریم. توانمندی کارفرمایان تابع شرایط اقتصادی، سرمایه‌گذاری خارجی، صادرات و... است و در نبود این شرایط، تجهیز خانه‌های بهداشت با زیرسگیری فعالیت مجدد آن‌ها انتظاری معقول نیست. در اساس کار درست است که کارفرما می‌تواند از سود خودش بزند و پاسخگویی اجتماعی ایجاد کند اما باید واقع‌بین بود و از فراهم بودن

میان وضعیت سلامت و درآمد رابطه‌ای دوطرفه برقرار است. در ایران میان خط فقر و حداقل حقوق کارگران اختلافات فاحشی وجود دارد که به طور قطع بر سلامت آن‌ها اثر سوء می‌گذارد. به نظر می‌رسد این مسئله در تحلیل‌های نظام سیاست‌گذاری ما اهمیت و جایگاهی نداشته است.

موافقم. به نظر من اولین کاری که باید انجام دهیم این است که هزینه‌های کاری را که کارگر به خاطر آن زحمت می‌کشد به او پرداخت کنیم. این عدد باید واقعی باشد. چطور است که هزینه‌های زندگی اینقدر بالااست، اما کارگر باید رقمی بسیار پایین‌تر دریافت کند! همین می‌شود که جمعیت زیر خط فقر ما ۱۳ میلیون نفر است. همین می‌شود که کارگر یا باید دو سه شیفت کار کند و یا اینکه مشکلات زندگی‌اش را درون خودش بریزد اما پس از مدتی توان قدرت تحملش تحلیل می‌رود و همین عامل در نهایت به سلامت جسم و روان کارگر آسیب می‌زند. بنابراین به نظر می‌رسد اولین کاری که باید برای سلامت کارگران انجام شود، ترمیم دستمزدا ن‌هاست. این مسئله نیاز به عزم ملی و همکاری دولت، مجلس و حتی تشکل‌های کارگری و کارفرمایی دارد. همه گروه‌ها ضمن چانه‌زنی بر سر منافع خود باید دست‌به‌دست یکدیگر دهند تا قدمی در این راه بردارند. قصه اصلی این است که در کلان مملکت نباید سلامتی کارگران را فدای جنگ بر سر منافع کرد. باید به یاد به این سمت برویم که نظام توزیع ثروت را اصلاح کنیم تا خط فقر کارگران و سلامتی آن‌ها نیز پوشش داده شود.

همه جوانب اطمینان حاصل کرد. وضعیت اقتصادی کشور چندان مساعد نیست و بسیاری از کارگاه‌های ما دچار بحران هستند. اما کسی که وارد حوزه تولید می‌شود باید در درجه اول پاسخگویی اجتماعی خود را بالا ببرد. نمی‌توانیم ۲۰ نفر کارگر را در یک واحد تولیدی جمع کنیم و به سلامتی جسمی و روانی آن‌ها کاری نداشته باشیم. به اعتقاد من باید سراغ دولتمردان و مسئولان نظام رفت تا تسهیلاتی برای کارفرمایان فراهم کنند. آن‌ها نیز با امنیت بیشتری به امر تولید بپردازند. در این صورت می‌توانند از سود به‌دست‌آمده به سلامت کارگران توجه بیشتری کنند.

مسئله اصلی این است که هیچ‌وقت فترت از بحث‌های نظری نرفته‌ایم و حوزه اجسرا را که اصلی‌ترین بخش است، به حال خود رها کرده‌ایم. آمارهای وحشتناک حوادث ناشی از کار، که شما به پاره‌ای از آن‌ها اشاره کردید، نیز همین را می‌گویند.

در دولت یازدهم تا به امروز چندین کار مهم انجام داده‌ایم. مثلا شیوع‌شناسی اعتیاد در محیط‌های کاری را با ۱۳ هزار نمونه در کل کشور سنجش کردیم. سه سال پیش برنامه‌های سلامت پیشگیری از اعتیاد در منطقه عسویه تدوین شد. برنامه سلامت روان کارگران نیز همین طور. بر اساس تحقیقی که در سطح کشور انجام شده ۲۴ درصد کارگران دچار اختلالات روانی هستند. ۲۱ درصد تست مثبت اعتیاد در میان کارگران داریم. این بحث انقدر جدی است که نهاد ریاست جمهوری وارد کار شده و بنا دارد بحث پیشگیری از اعتیاد را در محیط‌های کاری عملیاتی کند. برای این معضلات برنامه‌هایی خاص طراحی و عملیاتی کرده‌ایم که به همه استان‌ها داده شده‌اند. در حال حاضر نیز به صورت عملی و سیستماتیک بسته‌های سه‌گانه را به صورت آزمایشی در شهرستان آبیک پیاده‌سازی کرده‌ایم که اگر به نتایج مورد نظر دست یابیم به سایر نقاط کشور نیز گسترش می‌یابد.

اگر این‌طور است پس چرا طی این همه سال کسی سمت و نگاهی را به این مسائل سوق نداد؟ آیا می‌توان اطمینان داشت که این بسته‌ها نیز سرنوشته مشابه همان خانه‌های بهداشت را پیدا نمی‌کنند؟

ما این نکته را می‌دانیم که ارتقای وضعیت سلامت کارگران به یک برنامه بلندمدت و اصولی نیاز دارد. باید توجه داشت که هیچ تغییری یک‌شبه اتفاق نمی‌افتد. اگر کسی خلاف این را باور داشته باشد به‌طور قطع بویی از مفاهیم توسعه نبرده و در وهله دوم نیز با نیت عوام‌فریبانه با موضوع برخورد می‌کند. چه بخوایم چه نخواهیم استفاده از ابزار پوپولیستی امری مرسوم است. یعنی برای اینکه به مردم اطمینان داده شود که واقعا در حال کار کردن هستیم برای مدتی از این ابزار استفاده شده است. واقعیت این است که تا به امروز نگرشمان همه‌جانبه نبوده اما حالا نیاز به کارهای ریشه‌ای داریم. توان عملی بسته‌های ارتقای سلامت کارگران و قدرت تأثیرگذاری آن به‌عواملی مانند نگرش و همکاری کارفرما و همچنین تسهیلات اجتماعی اطراف آن شهر و کارخانه بستگی دارد که متناسب با آن مسئول مرکز بهداشت خدمات اجتماعی مورد نظر را به کارگران ارائه می‌کند. این کار نه یک سال و نه یک پروژه و تیم می‌خواهد. این کار کلان است. تا زمانی که زنده و به‌دور یکدیگر هستیم این کار ادامه پیدا می‌کند اما بعد از آن باید سیستمی وجود داشته باشد که این کار را تداوم دهد.

یکشنبه ● ۲۰ تیر ۱۳۹۵ ● شماره شصت و یک

A T I V E H N O